

POMHAJ BOH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

1. číslo

Budyšin, decembr 1954

Lětnik 5

Bibliske rozpominanje za hody

Nětko so pjaty lětnik jeničkeho měsacnika ewangelskich Serbow, „Pomhaj Boh“, započnje. Romjenjo mjenowachu tajki čas „Lustrum“, hdyž bě so 5 lět minyło. Budźmy džakowni, zo mamy nětko zaso „Pomhaj Boh“, hačrunjež z porjadnym wudawanjom klaca. Sto pak je zaměr našeho „Pomhaj Boh“? Serbski k. superintendenta Mjerwa pisaše w předsłowje za přenje číslo „Pomhaj Boh“ w decembru 1950 mjez druhim tak: Ale Knjezowe slowo je wostało. Wone tež dale wostanje, a byrjež njebjo a zemja zahinylej. Wěmy nadźijomnje tež, zo Bože slowo, hdžežkuli přindže, nowe žiwjenje zbudži. „Tute wěčne Bože slowo za naš čas wukładować w serbskej rěči, to je hlowny zaměr našeho ewangelskeho měsacnika. Słyšimy, zo katolscy Serbja so procuja „Katolski Posol“ dvojce za měsac wudawać, to rěka město 4 strony nětko 3 stronow čišćeć dać. Wšak je wěro, zo dyrbi Bože slowo boha čě mjez nami bydlić w Božich službach, za cherych a starych tež přez radio, w domjacych nutrnoscach, w ochranowskich (herrnhutskich) hronach, w młodej wosadze, w nabožnej a pačerskej wučbje a skončnje tež přez „Pomhaj Boh“. Při tež skladnosći strowimy na započatku noweho cyrkwinskeho lěta tež němske cyrkwinske lópjeno našeje sakskeje ewangelsko-lutherskeje cyrkwe. „Der Sonntag“, kiž nětko započnje swój 10. lětnik.

Tute wot Boha a nic wot člo-

wjekcw date njezachodne slowo nam w hodownym času to samsne přiwoła kaž před 1954 lětami, hdyž jandželjo — njebjeske wojsko — spěwachu na Bethlehemskich honach pastyrjam, kiž na zbožnika čakachu: Česć budź Bohu we wysokosći, měr na zemi a čłowjekam dobre spodobanje. (Sćenje swjateho Lukaša 2.14).

Koždy křescijan žedži za měrom. Znaty šwedski arcybiskop Nathan Soedlerblom je svojich duchownych přeco k tomu namolwjal, zo bychy wšě duchowne a dusine mocy za měr naložili. Njesměmy pak při tvm na to zabyć, što najprjedy w tamnym chwalbo-spěwje steji. Česć budź Bohu we wysokosći! Bohu česć wopokazać, rěka cyle praktisce, zo je ho wolu připoznawamy, zo jeho wola pola nas plaći. Je tuta wola Boža potajna? Ně! Boh je nam jara jasne prajil w swojim słowje, što won wot nas chce a sej wot nas žada. Snadž sy jako hólca abo holca jeho džesać swjate kaznje z hlowy nawuknyl. Hdyž „my tute kaznje z nohomaj teptamy tam njeje ani njebudže měr, ale luta njeroda a njeprawda a nje-měr. Jene njeje možne bjez drugeho! By woprawdže jara njelepje bylo, měr wočakować bjez připóznaća wěčnych Božich kaznjcw.

Husto słyšimy porok: Hdyž je křescianstwo nimale 2000 lět na zemi, čehodla potom njeje měr na zemi? Potajkim je tuta wěra wopačna, scěhuja. Jow maš při-

runanje jako pomoc: Tak dolho kaž zemja je, je woda. A tola su džensa hišće mazuchojo. Potajkim: woda je na tym wina! Hdy bychy so wšitcy myli w dobrej čistej wodze, njebychu hižo žani mazuchojo po zemi byli. Runje tak: Hdy bychmy tola wšitcy Božu wolu, Bože slowo připoznali, bychmy měr docpěli.

Wěro je, zo je strašne (runjež so stawa) znutřkowny a zwonkowny měr dželić abo roztorhać. My zdychujemy tež za zwonkownym měrom, to chcemy raz jasne wuprajić. Boh Knjez daj našemu ludej a krajej nětko 10 lět po poslednej wojnje tež zwonkowny měr! Ale přeco plaći, zo mamy Krystusa krala, kiž nima žane wojsko, kiž je so w hubjenstwjě narodzil, w swojej wutrobje a duši a runje tak tež we wšěm zjawnym žiwjenju witać a připoznawać.

W swjatym adwenće smy spěwali: „Kak derje kraj a lud so ma, hdžež tajkch' krala witaja! Jenož hdyž so Boha bole bojimy hać čłowjekow, potom budže prawy měr we wěroscí a prawdosći. Tebi a mi je tuta dobra powěsć prajena: Česć budź Bohu we wysokosći a měr na zemi a čłowjekam dobre spodobanje. Tež tute hody w lěće 1954 a potom cyle nowe lěto 1955! Prašenje je jenož, hać chceš na to ponižnje posluhać a potom tež tutemu słowu Božemu poslušny być a wostać abo nic? Ty na to sam wotmolwiš!

B.

Jubileje biblických tovarstwow

Před 150 lěty založi so w Jendźelskej britiske a wukrajne bibliske towarstwo. Zaměr biblickich towarstwow je, bibliju za tunju plačiznu každemu do rukow dać, kiž ma žadanje za Božim słowom. Hač do založenja biblickich towarstwow běše Swjate pismo poměrnje droha kniha. Koždy sej ju njemožeše kupić. Tež w Jendźelskej so mjez sobu tohodla bibliju wupožcowachu. Jedyn tydzień měješe ju jedyn bur, druhu pak jeho susod a tak dale. Čitachu woprawdže w Swjatym pismje. Džensa je skerje nawopak. Bibliju dostanješ nětko w našim kraju za 5 hr., ale jich je mało, kiž ju čitaju. A kak husto cyle lochkomyslnje wo bibliji sudža, runjež ani njesu ju dokladnje čitali. Ke mni přindže tež raz muž z našeje wosady a praješe: „Knjez duchowny, nó wěšće, što tam wšo steji w bibliji!“ A ja so jeho prašach: „Šće scyła ju raz wot spočatka hač do konca přečitali, a to swěru? Jeho wotmolwa: „Ně, wězo nic!“ — Jendźelski duchowny dr. Pinkerton je tehdy tež do Herrnhuta (Ochranowa) pućował, tam won zhoni tež wo wulkej duchownej nuzy serbskich wosadnych. Tohodla je so britiske towarstwo tež pozdžišo sobu za wudaće serbskich biblijow postaralo. Tak na přikład w lěće 1860 wuńdže wosmy wudawk serbskeje biblije z nakladom jendźelskeho bibliskeho towarstwa w Berlinje, tola bjez apokrifiskich knihow. W lěće 1814 (před 140 lěty) bu w Drježdžanach sakske bibliske towarstwo založene. We wustawkach tutoho towarstwa rěka mjez druhim: „Za Serbow biblije potrěbných towarstwo biblije w serbskej rěči wobstara.“ W nowembrje tutoho lěta spominachu we wosebitej Božej službje w Drježdžanskej cyrkwi swj. Hany na 140 lětny jubilej sakskeho bibliskeho towarstwa. Naš k. krajny biskop lic. Noth předowaše. Nan biskopa, njeboh konrektor Noth, je lěta dolho prjedy tute towarstwo sobu nawjedował. W nakładze sakskeho towarstwa buchu serbske biblije wudate w lětach 1820 přeni kroć a potom w lětach 1823, 1849, 1857, 1881, 1893 a skončnje 1905, potajkim 7 kroć wot sakskeho bibliskeho towarstwa a jonkroć w lěće 1860 wot britiskeho towarstwa.

Prěnje wudaća serbskeje biblije do založenja biblickich towarstwow z lět 1728, 1742 a 1797 běchu runje tak drohe kaž tehdom němske biblije, dokelž chcyše nakladnik při tym hišće pjenjezy zaslužić, štož wšak bibliske towarstwa wotpokazuja. Za wudaće biblije w delnjoserbskej rěči je so přjedawše Kanstejnowe bibliske towarstwo postaralo, znaty je jeho naklad z lěta 1868, čišćany w Hali.

W NDR mamy hišće ewangeliske hłowne bibliske towarstwo w Berlinje (předawše pruske), kotrež wobsteji tohorunja wot lěta 1814. Při skladnosći 140 lětneho jubileja je w Barlinskej cyrkwi swj. Marije předsyda ewangelisko-unirowaneje cyrkwy Westfalskeje D. Wilm předował. My Serbja směmy w nowym lěće 1955 na 50 lětno wopomnjeće poslednjeho wudaća biblije w našej hornjoserbskej rěči spominać. Čitaš tam w předslowje: „W Jezusu lubowani Serbja! Dajće słowu Chrystusowemu mjez wami bohaće bydlić . . .“ Farar Jurij Jakub-Njeswarski dale pisa: „Tak dolho

wy Bože slowo lubujeće, kaž waši wotcojo, tak dolho budžeće Serbjo! Jenož jeho pobožnosć je žiwjenje našeho serbskeho luda!“ (W Njeswaćidle, jutry 1905). Nje chamy zabyć, ze wosebje farar Imiš-Hodźijski je ze sakskim biblickim towarstwom hromadže dželał. — Britiske bibliske towarstwo je knižku wudało: „Bože slowo we wjele rěčach.“ Je tam wotčišćane hrono ze scěnja swj. Jana 3.16. Tute hrono je mohl rjec jadro Božeho słowa: „Přetož tak je Boh swět lubował, zo je swojeho jeničkeho narodženeho syna dal, zo bychmy wsitcy, kiž do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli.“ W delnjoserbskej bibliji rěka to tak: Pšeto tak jo Bog swět lubował, až won swojogo jadanoroženeho syna dal jo, aby wšykne do njogo wěrjeje zgubjene njebyli, ale njemjerne žywjenje měli.“ Tuta dobra powěsć je so w 630 rěčach cyleho swěta čišćala. Tak nihto njemože prajić, zo won njeje skladnosće měl! Džensa je so Bože slowo we wjace hač 1000 rěčach cyleho swěta přeložilo!

Serbske lutherske knihowe towarstwo

Džakownosć a přistojnosć sej znajmjeńša žadatej, zo spomnamy hišće na serbske lutherske knihowe towarstwo. Před wjace hač 50 lěty bu wone založene w Hodźiju pod nawjedowanjom f Imiša (w l. 1862). To, štož bibliske towarstwa we wulkim chychu, to chcyše knihowe towarstwo w malym wobłuku. „Wotpohlad towarstwa je, dobre nabožne knihi, stare a nowe, na založku našeje ewangelisko-lutherskeje cyrkwy wudawać a za uni pjenjez našim lubym Serbam podawać.“ W předsydstwje běchu: Imiš z Hodźija, Hilbrig-Hrodzišćanski a Kordina-Minakalski. Imiš je sebi prał, „zo by z tutoho towarstwa bohate žohnowanje wuchadźalo za jeho Bože kralestwo mjez serbskim narodom“. Posledni předsyda běše wyši farar Zarjeńk-Chwaćanski a poslednja wot towarstwa wudata knižka běše Bibliski pućnik za lěto 1935, potajkim před 20 lěty. 73 lět je potajkim serbske lutherske knihowe towarstwo mjez Serbami skutkowało. W předslowje poslednjeho Bibliskeho puć-

nika praji w. f. Zarjeńk mjez druhim: „Šćini-li pak so tola, pućnik za přichod wobchować, by to wěšće česćerjam Imišoweho wopomnjeća nutrne wjesele bylo. Přetož kruch jeho namrěwstwa pućnik je. Naš wotčinc wjele do njeho džeržeše. Njesćini-li so, mamy so z tym spokojić, zo z pućnikom biblija sama njezańdže. Ta njemože zahinyc. Člowjekoj so minu, hdyž je jich čas nimo . . .“ (W Chwaćicach, 17. decembra 1934). — Tuton posledni pućnik za lěto 1935 skonči so z biblickimaj hronomaj: „Ja mam za to, zo nětčišeho časa čerpjenje hodne njeje přichodneje krasnosće“ (Rom. 8, 18) a „Hnada našeho Knjeza Jezom Chrysta a lubosć Boža a dostatk swjateho Ducha budž z wami wsitkimi!“ (2. Kor. 13, 13) Zwarnuj nas a požohnuj, Knježe, a nas wozbožuj, pozběhi swoje wobličo na nas, daj nam swětlo wšo. Hamjeń. — Čas cyrkwinskih towarstwow je pola nas nimo. Tola nječamy při tym na to zabyć, zo su tež serbskemu ludej wjele žohnowanja přinjesle.

Serbske kemše w Drježdźanach

Njedzelu 2. adwenta 1848 běchu přenje serbske kemše w Drježdźanach. 1848 běše njeměrne lěto. Rewolucija džěše přez kraje Ewropy. Ludy žadachu sebi wjace prawow a swobody. Tež w Sakskej wustupowachu demokracja přeco raznišo přečiwo knježerstwu. A tež Serbja mějachu swoje žadanja, njestupichu pak na stroju zběžkarjow, ale spytachu z próstw wjace prawow dopěć.

Wot 5 000 Serbow podpisanu peticiju přepoda deputacija pod wjednistwom našeho wotčinca Imiša kralej, kiž přebywaše w Pillnicach. Knježerstwo, tehdy 7 politiskich wuskosćach, pokaza so Serbam přichilene, dopjelnj pak potom, hdyž běchu so časy zaso změrowale, serbske žadanja jenoz zdžela. Dowolene buchu jim mjez druhim štyri serbske kemše wob lěto w Drježdźanach, za ewangeliskich w Křižnej cyrkwi a za katolskich w Dworskej cyrkwi.

Wjednicy kemšow běchu

1. Arnošt Bohuwěr Jakub (Budyšin) 1848—54.
2. f. Wjacka (tež z Michalskeje) 54—61.
3. Mjen (Bukecy) 61—68.
4. Imiš (Hodźij) 68—97.
5. Jakub, syn Budyšinskeho fararja (Njeswaćidlo) 1897—1905.
6. Domaška (Budestecy) 05—30.
7. Zarjenk (Chwaćicy) 30—39, hdyž so serbske kemše zakazachu (Poslednje kemše běchu Laetare, f. Kapler (Njeswaćidlo) předowaše).

Přenje předowanje měješe f. Jakub. Tekst: 23. psalm. Předowanje běše so čisćalo a přez młodźencaj Imiša a Pfuhla rozdžělilo. Běše tehdy telko serbskich kemšerjow, zo sydachu samo na lubjach w Křižnej cyrkwi.

Stajnje přichadžeštaj dwaj duchownaj, wodžer kemšow a wotměnjejo druhu duchowny. Jedyn měješe spowědž a druhu předowanje. To běše tak, doniž po přenjeje swětowej wojnje pjenježnych wuskosćow dla jedyn duchowny wobeje, předowanje a spowědž, na so njewza. W prjedawšich časach započachu so kemše w 11.30 hodzinach. To pak běše za žony a wosebje za služowne holcy, kotrychž běše jich tehdy wjele w Drježdźanach, njepríhodny čas. Tuž přepočlichu kemše na 15.30 hodžin.

Za serbske cyrkwinske žiwjenje w Drježdźanach postara so sobu serbske towarstwo Čornoboh. Jemu wustaji kn. f. Jakub 100 toler za serbsku chorhoj. Ju poswjeći f. Domaška 1914, krótko do wojny. Chorhoj běše cyle nabožinskeho razu. Na to pokaza wušiwane PX a heslo: Bohu k česći a Serbam k wužitku.

Přeco je dzeń serbskich kemšow nam byl wosebje swjaty dzeń! Z radosću přichadžeja Serbja samo z daloka kemši, zo bychy slyšeli Bože slowo w lubej maćernej řeči. Běchmy druhdy na trista ludži w Křižnej cyrkwi.

Jena stara maćerka mi raz praješe: „Chodžu tu w Drježdźanach tež na němske kemše, ale njerozumju wšo. Bože slowo w maćernej řeči cyle hinak do wutroby džel!“ Haj, je tak: Serbam němsce předować, rěka njebjesa jemu brać. Serbscy duchowni njesu nam jenoz předarjo Božeho slowa, ale tež posoljo z lubeje domizny. Tohodla schadžuja so Drježdźanscy kemšerjo po kemšach z kn. fararjom na hodžinku w jenej žurli, a při šalce kofeja sluchaja nutnje, hdyž jim duchowny něšto powěda ze serbskeje Lužicy. Stajnje wjeselimy so na serbske kemše.

Wyšiny našich kemšerjow běštej 1923 75 lětny a 1948 stolětny jubilej jich wobstaća. 1923 měješe swjedženske předowanje naš Domaška. Po kenšach zhromadžichmy so k swjčženskemu posedženju w wosadnej žurli. Swjedžen zarjadowa naš mištr Bj. Krawc. Drježdžanski superintendenta Kóltach přechwapi nas ze svojim wopytom. Z jadriwymi slowami witaše jeho kn. f. Domaška a džakowaše so jemu za wšo, štož je Křižna cyrkej nam byla w dolhich lětach serbskich kemšow.

W swojej narěči chwaleše kn. superintendent swěru serbskich kemšerjow a jich wjednika. Zhonichmy, zo je chcyła Křižna wosada Domašku powolać za fararja při Křižnej cyrkwi. By potom mohl husćišo w Drježdźanach serbsce předować. Domaška pak je wotpokazał wulce česćace powolanje, prajo, zo ma za swoju winowatosć, služić svojim Serbam w domiznje. Tajku swěru tež kn. Kóltch česćeše.

Stolětny jubilej mějachmy w M. Lutherowej cyrkwi, hdžež naš sup. Mjerwa předowaše. Na Mješ-

wickej běše swjedženska zhromadžizna. Žurla běše polna.

Hdyž běch podal historiju serbskich kemšow, zwjeseli nas kaž přeco z wutrobitymi slowami naš serbski superintendent.

Budžeja swjećić w Drježdźanach Serbja dalše jubileje?

Zly čas přińdže tež za nas Drježdžanskich Serbow z lětom 1933, hdyž nastupi fašizm knježerstwo. Přeco surowišo potłočowachu nas Serbow, zakazachu naše towarstwa, zebrachu naše serbske knihy, našu chorhoj, naše pjenjezy towarstwa, přepytowachu serbske domy a skónčnje zakazachu tež serbske kemše.

Běchmy drje poraženi, ale lubosć k Serbowstwu nam brać njemóžachu. Kaž Nikodemus w nocy wopytowachmy so, hdyž njesmědžachmy w zjawnosći serbsce rěćeć.

A potom přińdže tamna žalostna noc 13. maleho rožka l. 1945. Něhdy dla swojeje rjanosće swětaslawne Drježdžany buchu za malo hodžinow přewobroćene do rozwalinow a do popjela. Tysacy wobydlerjow leži hišće džensa pod rozpadankami, mjez nimi tež Serbja.

Rozbite su wšitke Bože domy nutrikowneho města, tež naša Křižna cyrkej, z kotrejež pak jě so wuchował keluch ze serbskim napsismom.

Smy přežiwili tu woprawdže jara, jara zrudne a čezke časy. Ale hdyž wšitko wokolo nas chablaše a spadowaše, hdyž zhubichmy wšo, štož běše nam lube, da spóznachmy znowa, hdže naše wuchowanje je stajnje a přeco a wuznachmy z kěrlušom:

„Ja wěm, što zawostanje, što njewopuści mje, što nihdy njerozpadnje, moj wěčny založk je.“

Tuž hromadžachmy zbvtnych Serbow a zeńdžechmy so po zwrěšćenju fašizma najprjedy w drastkomorje cyrkwy swj. Hany a pozdžišo w Měrcin Lutherowej cyrkwi — kaž džensa hišće — k serbskim Božim službam.

Wjele smy zhubili tu w Drježdźanach. Ličba Serbow je so jara pomjeńšila. Smy so nimale wšitcy zestarili. Jedyn po druhim zemre a dorosta wjacy nimamy. Ale čím wjetša je naša džakownosć napřećo našim knježam duchownym, na čole našemu lubowanemu su-

perintendentej Mjerwje, zo tola hišće k nam přichadžeja a nam serbske Bože služby zmóžnjeja. Wěmy, zo su to wulke wopory. Njeh tež w přichodže njehladaja na ličbu kemšerjow, ale na džakownosć a swěru Drježdžanskich Serbow.

Hač do smjerće chcemy zachować swojich wótcow rěč a wěru.

w. n. Zahrodnik w Drježdžanach

Budyšin. Njedźelu 4. adwenta 19. 12. 1954, wotewri so zaso Tuchorska cyrkej za kemšerjow. Cyrkej je blisko Drjewowym wikam a pohrjebnišću na Tuchorju. Cyrkwička bu znutrkach we wojnje chětro wobškodžena. Nětko bu zaso z wulkej woporniwošću Budyškeje wosady ponowjena. Božu službu njedźelu, 19. 12., rano změje němski knjez superintendent Busch-Budyski. Ponowjenje Pětrowskeje cyrkwje njebudže najskerje w starym léće 1954 hotowe, ale hakle w l. 1955. Pětrowska cyrkej budže přez wobnowjenje nutrkach swětliša hač prjedy.

Budyšink. Knjez diakon na wuslužbje Křižan, kiž běše dolho chory, je so tak wustrowił, zo može so zaso wuchodžować. Diakon Křižan běše hišće na wuslužbje swěrnny pomocnik Poršičanskeho fararja. Br. Křižan je dolhi čas w Žitawje žiwy był. Won je přeco džělo za krajnocyrkwinske zhromadženstwo lubował. Husto je wón tež w druhich serbskich wosadach wupomhał, kaž na příklad w Chwaćicach atd. Přejemy br. Křižanej měrny wotpočink.

Bukecy. 28. nazymnika swěrnaj Serbaj, wuměnkar Hermann Rjeca a jeho mandželska Hana rodz. Haješec, svoj zloty kwas swječeštaj. Rjana swjatočnosć so w Křižanec domje we Wwsokej wotmě, hdžež jubilaraj pola swojeje džowki bydliťaj, wobaj hišće strowaj a stajnje na pomhanje hotowaj. Sup. Mjerwa jeju požohnowa a pozawnowy chor z Bukec jeju z hudźbu počesći. Wjele staj na-

zhoniłoj w swojim mandželstwje, rjane a tež hinaše časy přetraloj. Njeh jimaj Boh luby Knjez hišće mily žiwjenski wječor spožči! Tež „Pomhaj Boh“ jimaj na tutyjn městnje zbožo přeje.

Droby. Po dolho trajacej slabosći bu wot Boha z tuteje časnosće wotwolana Helena Donathowa, rodž. Wancec, z Drobow. Wona běše so 13. julija 1872 w Drobach narodžila a 27. 1. 1901 w Minakale wěrowana. Jejny muž bu w Drobach najskerje po wojnje zaťřěleny. Jeho row pak swójbni podarmo we wsy a w hol! pytachu. Donathec wowka měješe 4 džěci. Je nazhenila wjele zdrudoby: Jedyn syn je mlody wuměl a jedyn je so we wojnje zhubił. Poslednej dvě léce je stara Donathowa we ložu ležala. Wona je to z wulkej sćerpliwošću znyesla. W starobje 82 lět, 4 měsacow a 9 dnjow bu wona ze wěej čělněj slabosće wumožena sobotu, 27. 11. 1954, na Minakalskim pohrjebnišću pohrjebana. Tekst čělneho přédowanja běše hrono dnja smjerće: „Knježe Cebaoth, derje čłowjekej, kotryž so na tebe spušća“ (Psalm 84. 13). W cyrkwi smy spěwali po přecu zawostaenych: „Jezusa ja njepušću, dokelž je so za mnje podať, winojty sym z lubosću, zo bych jemu wšitko dodal. Won mi swěci k žiwjenju, Jezusa ja njepušću.“

Klětno. Kaž je znate, spali so rjany Klětnjanski Boži dom w poslednej wojnje. Drohotne woltarne wobrazy buchu wot tehdomnišeho fararja dr. Alpermana přéd zahabu zachowane. Wosada je so hnydom po wojnje přócowała. Boži dom zaso natwarić. Znate su tež nowe wulke pišće w Klětnjanskej cyrkwi. Bohužel pokazuje so nětko wulka škoda na třěše cyrkwje. Nowe cyhele so drjebja kaž poprjancy, dokelž nje-wctpowěduja žadanjam dobreje a bjezporočneje kajkosće. Wulka pjenjezna škoda za wosadu! Najskerje dyrbja bórže třěchu znowa kryć. Klětno je jenička wjes we Lužicy, kotraž ma dvě cyrkwi: Luthersku (staroluthersku) cyrkwičku, kotraž je wojnu nimale derje přetrála, dokelž steji na kromje wsy, a wulku unirowanu (ewangelsku) cyrkej. W ewangel-

skej wosadze skutkuje nětk farar Fuhrmann, kiž serbsku rěč njeznaje.

Lupoj. Před 75 lětami bu Boži dom we Lupoji poswjećeny (27. 10. 1879). 3. julija 1878 bu zakladny kamjeń Lupjanskeje cyrkwje položeny. Za pjatnaće měsacow dčtwarichu potajkim cyrkej. Lupjanska wosada je tak mjenowana Gustaw-Adolfska wosada, dokelž je so Gustaw-Adolfske towarstwo za natwar cyrkwje a za zaplaćenje wudawkow cyrkwje sobu postaralo. W léce 1864 hakle buchu ewangelscy z Lupoje, Lupjanskeje Dubrawki, z Bronja a z Noweho Bronja z romsko-katolskeje Radworskeje wosady „wufarowani“ a do Minakala přepokazani. Přispomnić chcemy jenož připódla, zo běše w léce 1619 nimale cyly Radwor ewangelski. Mějachu tehdom ewangelskeho fararja w Radworju. Balhasara Martini, kiž bu w léce 1621 zaso z Radworja wuhnaty. Wot 1879 hač do 1889 zastaraše Minakalski duchowny Lupjansku wosadu sobu, doniž so w léce 1889 wikariat we Lupoji njezaloži. Nětko je we Lupoji samostatne farstwo. Serbske Bože služby so wotměwaju každu třěcu njedźelu.

Minakal. Kermušnu njedźelu, 7. nowembra 1954, rozestaji nam kantor Lachmann ze Siegmarschönau nowe pišće a wukladowaše nam klasisku cyrkwinisku hudźbu. Mała črjodka wosadnych posluchaše z džakownosću na jeho wěcywustojne wukladowanja. Wjeselimy so na nowu skladnosć, zaso kantora Lachmanna do našeje wosady powitać.

Poršicy. Hłowne zastupowanje w Poršicach bu tak zarjadowane, zo němska Pětrowska wosada w Budyšinje ma hłowne zastupowanje. Tohodla knjez němski superintendent Rudolf Busch z Budyšina husćišo w Poršicach přěduje. Serbske cyrkwinske prawa ma Malešanski farar zastupować. Farar Handrik je so nětko na wuslužbu podal a tež swoje wikariske džělo wotedal strowoty a staroby dla. Njeh Boh Knjez fararnej Handrikej spožči hišće něšto měrných lět we woprawdžitej wuslužbje!